

REDACTIE: JER^o. DE VRIES, DR. E. D. PIJZEL, JHR. B. W. F. VAN RIEMSDIJK EN GOS. DE VOOGT.

Verschijnt elken Zaterdag. Uitg. der Naaml. Vennootsch. „Het Tijdschrift EIGEN HAARD”, te Amsterdam. Per jaargang fr. p. p. f 6.50.

Abonnementen kunnen bij het begin van elke maand ingaan, doch loopen steeds tot het einde van het jaar.

Het auteursrecht voor den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de Wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad No. 124.)

Oom Ruutje's onsterfelijkheid

DOOR

NANNIE VAN WEHL.

Vroeger verlangde ik de onsterfelijkheid. De onsterfelijkheid van een Napoleon, van een Dante, van een Rembrandt — desnoods van Cleopatra.

Doch dan wordt je ouder, en je ziet de dingen klaarder voor je — je ziet niet alleen de onsterfelijkheid, maar ook den prijs, waarvoor ze gekocht is.

En de onsterfelijkheid der vrouw is zoo vaak de onsterfelijkheid harer smart of de onsterfelijkheid harer zonde.

Nu zijn mijn eischen gevallen. Neen, gestegen. Nu verlang ik de onsterfelijkheid van Oom Ruutje.

Vier of vijf jonge moedertjes vormden een clubje en haar kinderen vormden dat mee.

Een van die moedertjes had een jongeren broer, en die werd Oom over ons allemaal.

Voor de kinderen, voor mij en mijn kameraadjes, was hij een groot, een heel groot en gewichtig mensch, doch voor de jonge moedertjes was hij op zijn beurt een kind. Vandaar zijn gecombineerde naam: de deftige eerste helft hadden wij hem gegeven: Oom — de tweede, troetelig klinkend, als een van onze eigen naampjes, kreeg hij van zijn zuster en de andere moedertjes. Een Oom Ruutje heeft hij geheeten, tot hij werkelijk een groot mensch was, Oom Ruutje heette hij tot zijn dood, en Oom Ruutje heet hij in zijn onsterfelijkheid.

Oom Ruutje was adelaar. Begrijp je hoe prachtig wij zijn roode kraag vonden? En zijn ponjaard — dat was nog het allerheerlijkste van alles. Hoe grepen de handjes naar den langen slingerenden ketting — hoe heerlijk was het, als Oom Ruutje, vooral niet te gauw en te dikwijls, de ponjaard afhaakte en ons even in de handen gaf!

Oom Ruutje was natuurlijk niet vaak te zien. Maar dat was juist hetgene, wat zijn aureool nog stralender

maakte, dat hij meekwam met al de heerlijke gebeurlijkheden van het jaar.

Als de dagen donkerder werden, de straten voller en het bosch stiller — dan werd de Kerstboom in gereedheid gebracht. En 's avonds, in het zachte kaarsenlicht, stond daar Oom Ruutje — zijn dikke blonde krullen glansden, zijn vriendelijke oogen straalden ons tegen, de roode kraag was een schitterend lichtpunt voor onze oogen.

En als de dagen langer werden, het weer zachter, als de moedertjes rood-witte-en-blauwe netjes haakten of breiden, en we zoo hier en daar een lekker suiker-eitje vonden — dan was Oom Ruutje alweer daar.

Misschien was Oom Ruutje door dit alleen al onsterfelijk geworden; maar er gebeurden nog heel andere dingen — zoo gauw schijnt de onsterfelijkheid niet ontleend te worden!

Toen is er eens een heele, heele tijd geweest, waarin we Oom Ruutje niet te zien kregen.

We merkten het wel — de moedertjes hadden het telkens over Oom Ruutje, doch als wij naderbij kwamen, zwegen ze, of stuurden de kindertjes met een quasi-praatje weg.

Tony's moeder, die de zuster van Oom Ruutje was, schreide soms, maar Tony wist ons ook al niet wijzer te maken.

En dan, omdat we nog maar zulke kleine kinderen waren, ontgaven we 't ons weer en dachten niet meer aan Oom Ruutje — doch nu, na zoovele jaren, zie ik nog de floersen angst, die telkens over onze jonge harten trokken als Oom Ruutje's naam genoemd werd.

Toen kwam Oom Ruutje weer — maar toen duurde het heel lang, eer Oom Ruutje weer wat voor ons betekende.

Want Oom Ruutje droeg een gewoon pak.

Weg de helroode kraag, weg de koperen knopen, weg de mooie ponjaard — zagen we ook, dat Oom Ruutje den glans zijner oogen en den blos zijner wangen had verloren?

Heel lang duurde het, eer hij weer wat betekende.

Nu was hij immers gelijk aan al onze andere ooms — we hadden er hoopen!

Maar toen hij ook eenmaal, en nu door eigen krachten zijn verloren aanzien herwonnen had, toen bleef hij steeds in aanzien rijzen, tot hij ver, ver boven alle andere ooms uitstak.

En als ik weer aan die vroege kinderjaren terug denk, dan ben ik heel wat van die hoopen ooms vergeten — dan is het, of Oom Ruutje de eenige oom was, *de* Oom.

Wat was er toch met Oom Ruutje?

Als we wild op hem toesprongen, hielden de moedertjes ons terug — „Oom Ruutje is ziek, jullie moeten een beetje oppassen.”

Dan lachte Oom Ruutje even toegevend en we wilden wel weer op hem losspringen, maar iets in zijn groote oogen hield ons terug. Hij kon soms zoo treurig naar ons kijken, dat de kleinsten van ons stil aan zijn knie gingen staan en vroegen: „Ben ik zoet?”

Soms hoestte Oom Ruutje erg. Dan joegen de moedertjes haar kindertjes ver weg en leunde Oom Ruutje doodvermoeid in den arm zijner zuster. En na zoo'n hoestbui ging hij in langen tijd niet met ons mee op onze wandelingen. Doch in die tijden vergaten we hem niet meer, zooals we hem vroeger vergaten tusschen Kerstmis en Paschen, tusschen Paschen en de Zomervacantie.

Kwam hij dan weer te voorschijn, dan had hij allerlei mooie dingen voor ons gemaakt.

Jonge, jonge, wat kon Oom Ruutje toch prachtige dingen maken! Zijn beroemdste artikel voor de jongens was een schildwachthuisje van sigarenhout — ik zag laatst nog twee van die schildwachthuisjes staan op de schrijftafel van een jongen dokter, een der neven van Oom Ruutje. Voor de meisjes maakte hij kleine poppenmeubeltjes, alweer van sigarenhout, of hij vlocht tashjes van raffia of maakte lijstjes van dennenappels of eikels om een mooi plaatje!

Nu weet ik pas wat Oom Ruutje geleden heeft — en zo lang! Want ik was een klein meisje, toen Oom Ruutje net werd als de andere Ooms — en ik was ruim zestien jaar, toen Oom Ruutje stierf.

Een paar jaar slechts kon Oom Ruutje zoo nu en dan met ons meegaan naar buiten. Toen bleef hij voorgoed thuis.

Zijn thuis!

O ik was als kind een lastig, opgewonden, standje dat niet veel rust had, buiten noch binnen — en toch scheen ik naar rust en vrede te haken, want waarom is anders het thuis van Oom Ruutje geworden een der vredeplekjes in mijn geheugen, waar mijn rusteloze gedachten in slapeloze nachten nu vaak nog heengaan om te verwijlen. Vrede en rust heeft als kind steeds een onbegrijpelijke bekoring voor me gehad. En als ik dan in mijn herinneringen zoek, dan vind ik hoekjes, die me aandoen als een zachte glimlach op een geliefd gelaat: dat zijn de Kerstboom, vóór het gezang en het plukken begon, een veranda van de woning mijner oudtantes, waar de avondzonnenschijn schuin naar binnen viel — en Oom Ruutje's tehuis.

Een zeer groote, ontzaggelijk hooge kamer was het in een groot oud huis. Gelijkvloers met twee reuzenhooge ramen, die wel twee meter hoog opgeschoven konden worden en zalige vensterbanken hadden, benevens een breede openslaande deur. De kamer kwam op een grooten stadstuin uit. Niets is heerlijker dan de oude stadstuinen! geen tien buitentuinen halen bij éenen tuin uit de oude stad!

Een hooge muur, nog weer eens verhoogd door een heining van netjes gepunte latten, omsloot den tuin geheel. Die muur en die heining droegen allerlei klimplanten,

wingerd, kamperfoelie en het aloude klimop. Ook was langs de achterzijde van den muur een rij populieren geplant, die de afscheiding van den tuin tot in den hemel schenen te verhoogen. Veilig was je in Oom Ruutje's huis en in Oom Ruutje's tuin.

Goudgroene schemering heerschte 's zomers in de groote kamer. Dan lag Oom Ruutje in een luien stoel voor de openslaande deur, net in 't zonnetje. En daar kwamen we dan bij hem, nooit teveel tegelijk, want dat was te druk, zei Tony's grootmoeder, die lieve oude dame, die altijd nog een glimlach voor ons en haar jongen over had.

Nu weet ik pas wat zoo'n glimlach gekost heeft.

's Winters was 't ook goed bij Oom Ruutje. Dan brandde een fel vuur onder den zwaren grijs-marmeren schoorsteen. Doch hoe de koude ook beet daarbuiten, hoe hoog de sneeuw zich stapelde op dat kleinnood van een tuin — toch moest een raam open blijven — Oom Ruutje lag dan voor het andere.

Wat deed hij den langen, langen dag?

Hij las en knutselde voor de kleintjes en hielp de grooten met raad en daad. O, hij had het druk genoeg!

„Oom Ruutje, mag ik morgen met mijn algebra bij u komen?”

„Oom Ruutje, moeder zegt dat ik Vorstengunst nog niet mag lezen. Toe, lees u het eens, want moeder heeft geen tijd. Misschien vindt u het wel geschikt voor me.”

„Oom Ruutje, help me eens aan een versje voor in het album van een heel klein meisje.”

„Oom Ruutje, ik kan nergens de letters van mijn moeder in elkaar koopen — en ze bestellen is zoo duur — toe, teeken u eens een monogram voor me: S. H.”

„Ja, maar ik ben ook duur,” lachte Oom Ruutje.

„Nou — wat kost het dan bij u?”

„Honderd postzegels. Mooie kleurtjes alsjeblijft.”

Daar maakte hij postzegelwerk van. Hij had een heel klein nichtje en neefje, die zijn trouwe leveranciers waren. Zij vochten letterlijk om ieder postzegeltje, dat hun huis binnenkwam. Die spaarden ze op in een waschtobbetje van het meisje haar poppenwasscherij. En dan brachten ze het samen, ieder met een handje aan een handvatje. En met een precies gelijke beweging reikten ze het over. Denk niet, dat het zusje het broertje alleen zou laten gaan, of het broertje het zusje!

Dan trok Oom Ruutje hen eens aan het haar of kneep hen in de wangetjes. Zoenen deed Oom Ruutje hen nooit. En als ze dan toch hun warme, roode lipjes vooruitstaken om het zoentje in ontvangst te nemen, dat hun van rechtswege toekwam, dan tikte hij eens tegen de rozenlipjes en maakte grapjes, tot ze het zoentje vergeten waren.

Langzamerhand kwamen de grooteren onder de neefjes en nichtjes *alleen* bij hem. En toen braken de heerlijkste uren aan.

„Oom Ruutje, de dominé heeft gezegd...”

En Oom Ruutje lei uit, en zijn woorden waren als helende balsem op brandende wonden.

„Oom Ruutje, nu wil moeder toch...”

En Oom Ruutje sprak andermaal, lei uit, kalmeerde.

„Oom Ruutje, ik denk wel eens dat...”

O, Oom Ruutje kreeg heel wat te hooren!

„Oom Ruutje — de meisjes op school zeggen, dat u gauw dood zal gaan. Is dat waar? Dat is toch niet waar? O lieve, lieve Oom Ruutje.”

Oom Ruutje bleef even stil liggen. Daar was het dus, wat hij verre van de kinderen had willen houden. Doch nu was 't er — en tegenspreken wilde hij niet.

Kalm antwoordde hij: „Ja, meisje!”

Een hartstochtelijke uitbarsting volgde.

„O, o, dat hebben we nooit geweten, dat u zoo ziek was! Ach, Oom Ruutje, hoe moeten we allen het zonder u maken! En grootmoeder!”

Een smartelijke trek verduisterde even het jonge gelaat.

„Oom Ruutje” — en huiverend kromp ze ineen — „is het niet vreeselijk, o — vreeselijk om dood te moeten gaan?”

Nu was Oom Ruutjes gelaat weer kalm als altijd.

„Neen kind, neen — vreeselijk is 't niet — o neen! Toen ik nog klein was, stierf er eens een jongetje uit mijn klas. Toen hebben we allemaal een versje gezongen aan zijn graf — onze oude meester had 't voor ons en hem gemaakt. Ik zal je er drie regels van zeggen en dan zal je wel begrijpen, dat ik doodgaan niet vreeselijk — o, heelemaal niet vreeselijk vind! Luister nu:

't Morgenrood ligt na een langen nacht —
Sterven hoeft geen kind van God te vreezen!
Vaders zorgen spreidt het doodbed zacht!

„Neen — het is niet vreeselijk! Want — het morgenrood licht na een langen, een heel langen nacht!”

Wat zag Oom Ruutje in de dwarreling der vallende blâren, wat in den hoogomheinden, zoo streng afgesloten tuin? Zag hij misschien de zee en de oneindige horizonnen, waar hij door had willen snellen op de vleugelen van den stormwind?

„Eer hij Gods wonderen had gezien, kon hij niet sterven.”

Wat wordt er gevraagd naar wat *kan*? Het *moet*, en daarmee uit.

„Het morgenrood licht na een langen, een heel langen nacht.”

Het was de eenige klacht, die ooit over zijn lippen is gekomen.

Nog enkele maanden — en toen daagde het voor hem.

Hoeveel malen wordt er gezegd:

„Hoe zou Oom Ruutje dit aangepakt hebben? Wat zou Oom Ruutje ons daarin geraden hebben? Ach, kon Oom Ruutje dit toch eens zien!”

En zooals ze denken, dat Oom Ruutje gedaan zou hebben, zoo doen ze, omdat ze wèten, dat wat hij deed, welgedaan was.

Deze onsterfelijkheid begeer ik.